

ORİJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/healthsci.2024-105230

Üçüncü Yaş (Yaşlı) İçin Yaşam Memnuniyeti Endeksi Ölçeği-Kısa Formu (LSITA-SF) Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması: Metodolojik Çalışma

Turkish Validity and Reliability Study of Life Satisfaction Index Scale-Short Form (LSITA-SF) for Third Age (Older Adults): Methodological Study

^{ID} Esma ÖZMAYA^a, ^{ID} Beyza ERKOÇ^b, ^{ID} Sami KALAYCI^c

^aKaramanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Karaman, Türkiye

^bKaramanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Karaman, Türkiye

^cAksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Aksaray, Türkiye

ÖZET Amaç: Bu çalışmada Üçüncü Yaş İçin Yaşam Memnuniyeti Endeksi Ölçeği-Kısa Formu'nun [Life Satisfaction Index Scale for the Third Age-Short Form (LSITA-SF)] Türkçeye geçerlik ve güvenilirliğin yapılması amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışma 25 Ekim 2023-31 Mayıs 2024 tarihleri arasında Aksaray ilinde ikamet eden 65 yaş ve üzeri olan 211 yaşlı birey ile yürütülmüştür. Araştırmada sosyodemografik değişkenlere yönelik bilgi formu ve LSITA-SF kullanılmıştır. **Bulgular:** Yapılan analizler sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin değeri 0,808 olarak bulunmuş ve Barlett küresellik testi anlamlı çıkmıştır ($\chi^2=679,506$, $df=66$, $p<0,001$). Güvenirlik için hesaplanan Cronbach alfa ve McDonald omega iç tutarlık katsayıları 0,82 ve 0,81 yani iyi bir güvenilirliği gösterdiği bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliği için yapılan açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda 9 madde ve tek faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu 9 madde toplam varyansın %36'sını açıklamaktadır. Madde faktör yükleri ise 0,301 ile 0,782 arasındadır. AFA sonrasında ortaya çıkan 9 madde ve tek faktör yapı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. Oluşturulan DFA modeli kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olmuştur ($\chi^2(27)=25,632$, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi=0,99, Trucker-Levis İndeksi=0,99, İyilik Uyum İndeksi=0,99, Tahmin Hatalarının Ortalamasının Karekökü=0,001, Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü=0,055). **Sonuç:** Araştırma sonucuna göre LSITA-SF'nin Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu bulunmuştur. Bu doğrultuda özellikli bir grup olan yaşlılarımızın yaşam memnuniyetlerini ölçmeye yönelik bir ölçüm aracı literatüre kazandırılmıştır ve bundan sonraki süreçte alanda yapılacak olan çalışmalar için bir alt yapı oluşturması hedeflenmektedir.

ABSTRACT Objective: This study aimed to establish the validity and reliability of the Life Satisfaction Index Scale for the Third Age-Short Form (LSITA-SF) in Turkish. **Material and Methods:** The study was conducted with 211 older individuals aged 65 years and over residing in Aksaray province between October 25, 2023 and May 31, 2024. A form for sociodemographic variables and the LSITA-SF were used in the study. **Results:** The Kaiser-Meyer-Olkin value was 0.808, and Barlett's test of sphericity was significant ($\chi^2=679.506$, $df=66$, $p<0.001$). The Cronbach alpha and McDonald omega internal consistency coefficients calculated for reliability were 0.82 and 0.81, indicating good reliability as a result of the exploratory factor analysis (EFA) conducted for the construct validity of the scale, a single-factor structure with 9 items emerged. These 9 items explained 36% of the total variance. Item factor loadings were between 0.301 and 0.782. The 9-item and single-factor structure that emerged after EFA was tested with confirmatory factor analysis (CFA). The CFA model had acceptable fit values ($\chi^2(27)=25.632$, Comparative Fit Index=0.99, Trucker-Levis Index=0.99, Goodness of Fit Index=0.99, Root Mean Square Error of Approximation=0.001, Standardized Root Mean Square Residual=0.055). **Conclusion:** According to the study results, the LSITA-SF was a valid and reliable measurement tool in Turkish culture. In this direction, a tool for measuring the life satisfaction of the older adults, which is a particular group, has been introduced to the literature, and it aims to create a substructure for future studies.

Anahtar Kelimeler: Üçüncü yaş (yaşlı); memnuniyet; ölçek; geçerlilik; güvenilirlik

Keywords: Third age (aged); satisfaction; scale; validity; reliability

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Özmaya E, Erkoç B, Kalaycı S. Üçüncü yaş (yaşlı) için Yaşam Memnuniyeti Endeksi Ölçeği-Kısa Formu (LSITA-SF) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması: Metodolojik çalışma. Türkiye Klinikleri J Health Sci. 2025;10(3):714-9.

Correspondence: Esma ÖZMAYA

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Karaman, Türkiye

E-mail: ozmayaesma@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences.

Received: 23 Aug 2024

Received in revised form: 19 Feb 2025

Accepted: 06 May 2025

Available online: 30 Jun 2025

2536-4391 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), küresel yaşlanmayla başa çıkmak ve 60 yaş üzeri 1 milyardan fazla insanın sağlığını geliştirmek amacıyla “2020-2030 Sağlıklı Yaşlanma On Yılı” temasını önermiştir.¹ DSÖ, özellikle yaşlılara bakım veren bir dünya yaratma ihtiyacını vurgulamakta ve sağlık sistemini hastalığa dayalı tıbbi bir modelden çıkarılıp, yaşlıların özellikle ulaşım, barınma, sosyal koruma, kalınma, bilgi ve iletişim, eğitim, iş sağlığı, uzun vadeli bakım ve diğer çok sektörlü işbirliğine dayalı bir bakım modeline geçilmesine vurgu yapmaktadır.²

Yaşlanma süreci yaşam döngüsünün bir aşamasıdır. Yaşlıların yaşam memnuniyeti, öznel refahın ve sağlıklı yaşlanmanın somut bir örneğidir.³ Yaşam memnuniyeti ve fiziksel aktivite sağlıklı yaşlanmanın 2 temel unsurudur.⁴ Yaşlıların yaşam memnuniyetini etkileyen temel faktörler sağlık durumu, ekonomik düzey, sosyal destek, emeklilik şekli, sosyal güvenlik ve nesiller arası destek vb.’dir.⁵ Yaşam memnuniyeti, bireyin içinde bulunduğu duruma ve geleceğine bağlı olarak duyduğu yaşam sevincidir ve bireylerin mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmesi için önemli bir kavramdır.⁶ Bireyler için yaşam kalitesinin bir ölçüsüdür ve sağlık ve uzun ömür gibi olumlu yaşam sonuçlarıyla ilişkilidir.⁷ Ayrıca yaşlı bireyler hayata dair beklentilerine ulaşabildiler ise bu bireylerin yaşam memnuniyetlerinin yüksek olduğu görülmektedir ve bu durum daha iyi zihinsel ve fiziksel sağlık koşullarına alt yapı oluşturmaktadır.^{8,9}

Yaşam memnuniyetini değerlendirmek için, katılımcıların genel olarak ne kadar memnun veya mutlu olduklarına dair kendi değerlendirmelerini yaptıkları tek veya çoklu sorular kullanan ölçekler veya değerlendirmeler kullanılabilir.¹⁰ Martín-María ve ark.nın yaşlılıkta ruhsal iyilik halini değerlendiren ölçeklere odaklandıkları sistematik incelemelerinde, yaşam memnuniyetini değerlendirmek için literatürdeki ölçekler listelenmiştir.¹¹ Yaşam memnuniyetini değerlendirmek için önerilen ölçeklerden biri de iyi içerik, yapısal ve ölçüt geçerliliğine ve iyi bir kanıt kalitesi düzeyine sahip olduğu doğrulanan Üçüncü Yaş Yaşam Memnuniyeti Ölçeği’dir [Life Satisfaction Index Scale for the Third Age (LSITA)]. LSITA-Kısa Formu [Life Satisfaction Index Scale for the Third Age-Short Form (LSITA-SF)] ise LSITA ölçeğinin kısa formu olmakla birlikte,

Etiyopyalı yaşlılar, İspanyol yaşlılar ve Çek Cumhuriyetindeki yaşlılar için geçerliliği doğrulanmış bir ölçüm aracıdır.¹²⁻¹⁴ LSITA ölçeği DSÖ sağlık politikasının etkinliğini değerlendirmek için kullanılabilecek bir yapıya sahiptir. Ayrıca doğrudan yaşlı insanlara odaklanmakta ve daha az sayıda madde içerdiği için pratik bir şekilde uygulanabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı Barrett ve Murk tarafından geliştirilen LSITA-SF’nin Türkiye’deki yaşlı bireylerden oluşan örnekleme geçerlik ve güvenirliğini incelemektir.¹⁵ Ülkemizde yaşam memnuniyetini ölçmek amacıyla çeşitli ölçekler kullanılmasına rağmen, yaşlılar gibi özel bir grup için uygun olması ve zaman açısından son derece pratik bir ölçek olması, bu çalışmanın gerçekleştirilmesi için önemli bir motivasyon kaynağı olmuştur.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ÖRNEKLEM GRUBU

Ölçek uyarlaması çalışmalarında çalışma grubunun ölçek madde sayısının 10 katı veya daha fazlası olacak şekilde belirlenmesi önerilmektedir.^{16,17} Türkçeye uyarlanacak Yaşam Memnuniyeti Endeksi Ölçeği-Kısa Formu 12 maddeden oluşmaktadır. Bu yüzden çalışma grubu 120 kişi ve üzeri planlanmış olup çalışmanın dış geçerliliğinin artırılması amacıyla çalışma grubu geniş tutulmuştur ve çalışma 211 yaşlı bireyle tamamlanmıştır. Çalışma 25 Ekim 2023-31 Mayıs 2024 tarihleri arasında Aksaray ilinde ikamet eden 65 yaş ve üzeri yaşlı bireyler ile yürütülmüştür. Örneklem seçiminde olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme kullanılmıştır. Araştırma araştırmacılar ve anketörler ile yaşlı bireyleri evlerinde ziyaret ederek gerçekleştirilmiştir. Ev ziyaretleri için yerel yönetimlerden ve sivil toplum kuruluşlarından destek alınmıştır. Araştırma için gerekli birimlerden etik izinler alınmış olup, araştırma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak yapılmıştır. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler **Tablo 1**’dedir.

Bu çalışmanın yapılabilmesi için Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan 23 Ekim 2023 tarih ve 2023/06-41 karar numarası ile izin alınmıştır. Veriler toplanırken çalışmaya katılan 65 yaş ve üzeri katılımcılar çalışma hakkında yeteri kadar bilgilendirilmişlerdir ve çalışmaya katılmayı

TABLO 1: Katılımcıların özellikleri

Katılımcılar		f	%
Cinsiyet	Erkek	112	53,1
	Kadın	99	46,9
Yaş	65-70 yaş	108	51,2
	71-75 yaş	51	24,2
	76-80 yaş	29	13,7
	81-85 yaş	17	8,1
	86-90 yaş	5	2,4
	91 yaş ve üstü	1	0,5
Eğitim durumu	Okuryazar değil	50	23,7
	Okuryazar	39	18,5
	İlköğretim	78	37,0
	Lise	17	8,1
	Lisans	20	9,5
	Lisansüstü	7	3,3
Medeni durum	Bekâr	37	17,5
	Evli	174	82,5
İş durumu	Çalışıyor	29	13,7
	Çalışmıyor	182	86,3
Sağlık güvencesi	Var	144	68,2
	Yok	67	31,8
Gelir durumu	Yok	67	31,8
	Var	144	68,2

kabul eden bireylere Bilgilendirilmiş Onam Formu imzalatılmıştır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Sosyodemografik Bilgiler Formu: Araştırmaya katılmayı kabul eden bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, iş durumu, sağlık güvencesi ve gelir durumlarını içeren bir sosyodemografik bilgiler formu kullanılmıştır. Bu form araştırmacılar tarafından literatür ışığında hazırlanmıştır.

Üçüncü Yaş Yaşam Memnuniyeti Ölçeği-Kısa Formu: LSITA-SF Barrett ve Murk tarafından geliştirilmiştir. Barrett ve Murk tarafından 25. Yıllık Midwest Araştırma-Uygulama Konferansı'nda sunulmuş literatüre kazandırılan 35 maddelik Üçüncü Çağ Yaşam Memnuniyeti Endeksinin kısaltılmış halidir. LSITA-SF 0,90 güvenirliğe sahip 12 maddelik bir ölçektir. Orijinal ölçekte 2, 4, 5 ve 6. maddeler için yanıtlar tersten puanlanmaktadır. Ölçek 6'lı Likert tipinde (kesinlikle katılmıyorum; katılmıyorum; bazı noktalardan katılmıyorum; bazı noktalarda katılmıyorum; katılıyorum; kesinlikle katılıyorum) ölçektir. Ölçeğin orijinal dili İngilizcedir.¹⁵

ARAŞTIRMANIN UYGULANMASI

LSITA-SF'nin Türkçeye uyarlanması sürecinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

(a) İlk olarak, LSITA-SF'nin Türkçeye uyarlanması için yazarlarla iletişim kurulmuş ve gerekli izinler alınmıştır.

(b) Ardından, ölçeğin dil geçerliliğini sağlamak için çeşitli adımlar izlenmiştir. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesi sürecinde çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılmıştır. Orijinal dili İngilizce olan ölçek, fen edebiyat fakültesi İngiliz dili ve edebiyatı bölümünde görevli 2 öğretim üyesi ve 2 öğretim elemanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Çevrilen Türkçe ve orijinal İngilizce formlar, Eğitim Bilimleri alanında uzman 4 kişi tarafından incelenmiş ve anlam ile dil bilgisi açısından gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Daha sonra, Türkçe form, bağımsız 2 uzman tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Ölçeğin kültürel uyumuna ilişkin olarak gerontoloji bölümünden 2 öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Son olarak, Türkçeye çevrilen ölçek maddelerinin anlaşılabilirliğini değerlendirmek amacıyla Türkçe eğitimi alanında çalışan 3 öğretim üyesinden görüş alınmış ve ölçek, 40 kişilik bir gruba uygulanarak anlaşılmayan maddeler yeniden gözden geçirilmiştir.

(c) Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yapılabilmesi için Aksaray ilinde yaşayan farklı sosyodemografik özelliklere sahip 65 yaş ve üzeri 211 kişi ile yapılan uygulamadan elde edilen veriler üzerinden çalışmanın geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada ölçeğin geçerliği ve güvenirliği incelenmiştir. Geçerlik için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile yapı geçerliği incelenmiştir. Ölçeğin güvenirliği için iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır.

Faktör analizine geçmeden önce Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ve Barlett küresellik testi sonuçları incelenmiştir. KMO değeri 0,808 olarak bulunmuş ve Barlett küresellik testi anlamlı çıkmıştır ($\chi^2=679,506$, $df=66$, $p<0,001$). Bu nedenle veri setinin faktör analizine uygun olduğuna karar verilmiştir. AFA'da ana eksen faktörleme ile birlikte ob-

TABLO 2: Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

	AFA		DFA			
	Madde faktör yükü	Özgün/Benzersiz varyans	Madde faktör yükü	SE	z değeri	p değeri
LSITA 3	0,581	0,663	0,579	0,102	8,929	0,001
LSITA 5	0,301	0,909	0,300	0,111	4,131	0,001
LSITA 6	0,477	0,773	0,475	0,110	6,596	0,001
LSITA 7	0,436	0,810	0,435	0,120	6,159	0,001
LSITA 8	0,592	0,650	0,594	0,099	9,226	0,001
LSITA 9	0,782	0,388	0,784	0,077	15,010	0,001
LSITA 10	0,778	0,394	0,784	0,085	13,717	0,001
LSITA 11	0,590	0,652	0,588	0,093	9,172	0,001
LSITA 12	0,682	0,535	0,687	0,087	11,334	0,001

AFA: Açıklayıcı Faktör Analizi; DFA: Doğrulayıcı Faktör Analizi; SE: Standart hata (standard error); LSITA: Üçüncü Yaş Yaşam Memnuniyeti Ölçeği

limin döndürme yöntemi kullanılmıştır. Faktör sayısını belirlemek için ise paralel analiz yapılmıştır. AFA sonrasında elde edilen yapının test edilmesi için DFA yapılmıştır. DFA için köşegen ağırlıklı en küçük kareler tahmin yöntemi kullanılmıştır. DFA sonrasında model uyumunu test etmek için Karşılaştırmalı Uyum İndeksi [Comparative Fit Index (CFI)], Trucker-Levis İndeksi [Trucker-Levis Index (TLI)], İyilik Uyum İndeksi [Goodness of Fit Index (GFI)], Tahmin Hatalarının Ortalamasının Karekökü [Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)] ve Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü [Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)] uyum indeksleri kullanılmıştır. Bu uyum indekslerinden CFI ve TLI değerinin 0,90 ve üzerinde olması, RMSEA ve SRMR değerinin ise 0,08 ve daha düşük olmak gerekmektedir.^{18,19}

Güvenirlilik için hesaplanan Cronbach alfa ve McDonald omega katsayılarının ise 0,80 ve üzerinde olması iyi güvenirliliği gösterirken, 0,70-0,80 aralığı ise kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir.²⁰ Analizler SPSS 22 (IBM, ABD) ve R Project yazılımları ile gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

YAPI GEÇERLİLİĞİ

Ölçeğin yapı geçerliği için öncelikle AFA yapılmıştır. AFA sonucunda 3 madde çıkarılmıştır. Madde-1

negatif faktör yüküne sahip olduğu için Madde-2 ve Madde-4 ise 0,30'dan daha düşük bir faktör yükü gösterdiği için sırayla analizlerden çıkarılmıştır. Bu işlem sonucunda 9 madde ve tek faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır (Tablo 2). Bu 9 madde toplam varyansın %36'sını açıklamaktadır. Madde faktör yükleri ise 0,301 ile 0,782 arasındadır.

AFA sonrasında ortaya çıkan 9 madde ve tek faktör yapı DFA ile test edilmiştir. Oluşturulan DFA modeli kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olmuştur ($\chi^2_{(27)}=25,632$, CFI=0,99, TLI=0,99, GFI=0,99, RMSEA=0,001, SRMR=0,055). Madde faktör yükleri 0,300 ile 0,784 arasındadır ve maddelere ait tüm z değerleri istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,001$).

GÜVENİRLİLİK

Tablo 3'de ölçeğin güvenirliliği için hesaplanan Cronbach alfa ve McDonald omega iç tutarlık katsayıları vardır. Ölçeğin 12 maddelik formuna ait katsayıları 0,78 ve 0,77 iken 9 maddelik formuna ait katsayıları 0,82 ve 0,81 olarak bulunmuştur.

TABLO 3: Güvenirlilik sonuçları

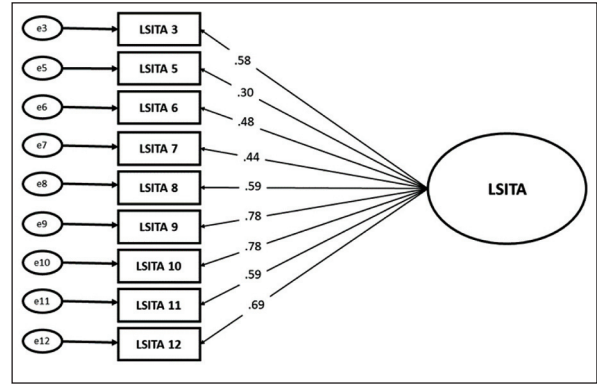
	Cronbach alfa	McDonald omega
12 madde	0,78	0,77
9 madde	0,82	0,81

TARTIŞMA

LSITA-SF'nin Türk kültüründe geçerli ve güvenilir olup olmadığını değerlendirmek için analizlerde anlamlı farklılığın göstergesi olarak $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinin test edilmesinde DFA kullanılmıştır. DFA modelinin uyum yeterliliği, maksimum olabilirlik yöntemi ile DFA sonrasında model uyumunu test etmek için CFI, TLI, GFI, RMSEA ve SRMR uyum indeksleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğu için yapılan KMO değeri 0,808 olarak bulunmuştur ve Barlett küresellik testi anlamlı olarak bulunmuştur ($\chi^2=679,506$, $df=66$, $p < 0,001$).

Güvenirlilik için hesaplanan iç tutarlık katsayılarının ise 0,80 ve üzerinde olması iyi güvenirliliği gösterirken, 0,70-0,80 aralığı ise kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir.²⁰ Orijinal yazarlar ölçeği oluştururken Cronbach alfa için yüksek bir değer (0,93) bulmuştur.¹⁵ LSITA-SF ölçeğinin Çek versiyonunda tatmin edici bir güvenirlilik bulunmuş, Mekonnen ve ark., 60 yaş üstü Etiyopyalı bir popülasyonda ise 0,90'lık daha yüksek bir Cronbach alfa bulmuştur.^{12,14} Bizim çalışmamız sonucunda da ölçeğin 9 maddelik formuna ait katsayıları 0,82 ve 0,81 olarak bulunmuştur ve iyi bir güvenirliliği göstermektedir. Bu doğrultuda, ölçeğin 9 maddelik yapısının ülkemizde geçerli ve güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

AFA sonucuna göre ise 3 madde çıkarılmıştır. Orijinal ölçekte 2, 4, 5 ve 6. Maddeler pozitif yönlü 1, 3, 7-12 maddeleri negatif yönlü değerlendirilmekte idi. Araştırmamızın sonucuna göre Madde-1 (Yaşlandıkça, her şey düşündüğümde daha iyi görünüyor) negatif faktör yüküne sahip olduğu için Madde-2 (Bu hayatımın en kasvetli zamanı) ve Madde-4 (Hayatım bu kadar sıkıcı olmasaydı daha çok keyif alırdım) ise 0,30'dan daha düşük bir faktör yükü gösterdiği için sırayla analizlerden çıkarılmıştır. Bu işlem sonucunda 9 madde ve tek faktörlü bir yapı ortaya çıkmaktadır (Tablo 2). Orijinal yazarlar da, LSITA ölçeğinin kısaltılmış versiyonunun tek faktörlü olarak kullanılmasını önermektedir.¹⁵ Tek faktörlü LSITA-SF modelinin uygunluğu, hem DFA hem de AFA kullanılarak araştırmamızda da doğrulanmıştır. Ölçeğin DFA ve AFA sonuçları Tablo 3'te

ŞEKİL 1: Doğrulayıcı faktör analizi madde faktör yükleri
LSITA: Üçüncü Yaş Yaşam Memnuniyeti Ölçeği
(Life Satisfaction Index Scale for the Third Age)

sunulmuştur. Ölçeğin tek faktörlü 9 maddelik yapısına ilişkin diyagram Şekil 1'de sunulmuştur.

SINIRLILIKLAR

LSITA-SF anketini kullanmanın avantajı, doğrudan yaşlı bireyler için geliştirilmiş olması, maddelerin yaşlı insanlar tarafından kabul edilebilir olması ve hızlı uygulanmasıdır. Anket sonuçları, 12-72 puan arasında değişen toplam puan ile yorumlanmaktadır. Anketlerin puanlanması kişisel refah, yaşam kalitesi ve memnuniyete odaklanmaktadır. Sınırlılığı ise sadece bir il düzeyinde değerlendirilmiş olmasıdır. Ayrıca diğer bir sınırlılığı olasılıklı bir örnekleme yöntemi kullanılmadığı için randomizasyon yapılamamasıdır. Olasılıklı bir örnekleme için evrendeki her bireyin araştırmaya katılma olasılığının eşit olması gerekmektedir ki bizim evrenimiz için bu mümkün görünmemektedir. Daha ileri araştırmalarda, test-tekrar test güvenirliliği ve değişime yanıt verme kanıtı için aracın zaman içinde değerlendirilmesi önerilmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak LSITA-SF Türk kültürü için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracıdır. Bu doğrultuda özellikli bir grup olan yaşlılarımızın yaşam memnuniyetlerini ölçmeye yönelik bir ölçüm aracı literatüre kazandırılmıştır ve bundan sonra yapılacak çalışmalar için alt yapı oluşturması hedeflenmektedir. Bu çalışmanın, yaşlıların yaşam memnuniyeti düzeyini belirlemeye yönelik araştırmalar açısından önemli bir boşluğu

dolduracağı düşünülmektedir. Ayrıca yaşlıların yaşam memnuniyetinin ve bunu etkileyen yordayıcıların LSITA-SF anketi kullanılarak incelenmesi sonrasında, yaşlıların yaşam memnuniyetine yönelik önleyici politika önlemlerinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğru-
dan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet,
gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi
bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma
ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya
manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin
çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite
üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirliliği, herhangi
bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları
yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Esma Özmaya, Beyza Erkoç, Sami Kalaycı; **Ta-
sarım:** Esma Özmaya, Beyza Erkoç; **Denetleme/Danışmanlık:**
Esma Özmaya, Beyza Erkoç; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Esma
Özmaya, Sami Kalaycı; **Analiz ve/veya Yorum:** Esma Özmaya,
Beyza Erkoç; **Kaynak Taraması:** Esma Özmaya, Beyza Erkoç,
Sami Kalaycı; **Makalenin Yazımı:** Esma Özmaya, Beyza Erkoç,
Sami Kalaycı; **Eleştirel İnceleme:** Esma Özmaya, Sami Kalaycı.

KAYNAKLAR

- Rudnicka E, Napierala P, Podfigurna A, Męczekalski B, Smolarczyk R, Grymowicz M. The World Health Organization (WHO) approach to healthy ageing. *Maturitas*. 2020;139:6-11. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Fallon CK, Karlawish J. Is the WHO definition of health aging well? frameworks for "health" after three score and ten. *Am J Public Health*. 2019;109(8):1104-6. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Frías-Luque MD, Toledano-González A. Determinants of quality of life and well-being in cognitively unimpaired older adults: a systematic review. *PeerJ*. 2022;10:e12900. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Wöbbecking Sánchez M, Sánchez Cabaco A, Bonete-López B, Urchaga Litago JD, Loureiro MJ, Mejía M. Physical activity and life satisfaction: an empirical study in a population of senior citizens. *Front Psychol*. 2021;12:636914. [PubMed] [PMC]
- An HY, Chen W, Wang CW, Yang HF, Huang WT, Fan SY. The relationships between physical activity and life satisfaction and happiness among young, middle-aged, and older adults. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(13):4817. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Pan Y, Chan SHW, Xu Y, Yeung KC. Determinants of life satisfaction and self-perception of ageing among elderly people in China: An exploratory study in comparison between physical and social functioning. *Arch Gerontol Geriatr*. 2019;84:103910. [Crossref] [PubMed]
- Hu SXX, Lei WJ, Chao KK, Hall BJ, Chung SF. Common chronic health problems and life satisfaction among Macau elderly people. *International Journal of Nursing Sciences*. 2016;3(4):367-70. [Crossref]
- Göktaş A, Pekçetin S, Tekindal B, Kayihan H, Uyanık M. Yaşlı bireylerde aktivite tercihlerinin bilişsel beceriler ve yaşam memnuniyeti üzerine etkisi [Impact of activity preferences on cognitive skills and life satisfaction in elderly]. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*. 2016;4(1):1-14. [Link]
- Kurt G, Beyaztaş FY, Erkol Z. Yaşlıların sorunları ve yaşam memnuniyeti [The problems of aged people and the life satisfaction]. *Turkish Journal of Forensic Medicine*. 2010;24(2):32-9. [Link]
- Hamplová D. Životní spokojenost, štěstí a rodinný stav v 21 evropských zemích [Satisfaction with life, happiness, and family status in twenty-one European countries]. *Czech Sociological Review*. 2006;42:35-55. [Link]
- Martín-Maria N, Lara E, Cresswell-Smith J, Forsman AK, Kalseth J, Donisi V, et al. Instruments to evaluate mental well-being in old age: a systematic review. *Aging Ment Health*. 2021;25(7):1191-205. [Crossref] [PubMed]
- Mekonnen HS, Lindgren H, Geda B, Azale T, Erlandsson K. Translation, cultural adaptation, and psychometric properties of the life satisfaction index for the third age-short form (LSITA-SF12) for use among Ethiopian Elders. *Nurs Rep*. 2021;11(4):981-96. [PubMed] [PMC]
- Kantun-Marin MA, Moral de La Rubia J, Gomez-Meza MV, Salazar-Gonzalez BC. Validation of the life satisfaction index for the third age. *Aquichan*. 2013;13(2):148-58. [Crossref]
- Bužgová R, Bobčíková K, Kozáková R, Zeleníková R. The Czech version of the life satisfaction index for the third age-short form (LSITA-SF12): psychometric properties. *Int J Older People Nurs*. 2023;18(4):e12541. [PubMed]
- Barrett AJ, Murk PJ. Life Satisfaction Index for the Third Age-Short Form (LSITA-SF): An improved and briefer measure of successful aging. *Midwest Research-to-Practice Conference in Adult, Continuing, Community and Extension Education*; October 21-23, 2009; Chicago, IL, USA: Northeastern Illinois University; 2009. p. 7-12. [Crossref] [PubMed]
- Şencan H. Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik. 1.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2005.
- Büyükoztürk Ş. Sosyal Bilimler İçin Veri El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum. 14. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları; 2013. [Crossref]
- Kline RB. Principles and Practice of Structural Equation Modeling. 3rd ed. New York: Guilford Publications; 2011.
- Hu LT, Bentler PM. Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*. 1999;6(1):1-55. [Link]
- Field A. Discovering statistics using SPSS. 3rd ed. London, UK: Sage Publications; 2009.